

تغییرات شبانه روزی جمعیت لارو ماهیان در آبهای ساحلی خلیج چابهار

گیلان عطاران فریمانی^{(۱)*}، حمیدرضا نصیری^(۱)، مهناز ربانی‌ها^(۲)، سید علی موسوی گل‌سفید^(۳)

* gilan.attaran@gmail.com

۱- دانشکده علوم دریایی، دانشگاه دریانوردی و علوم دریایی چابهار

۲- موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

۳- موسسه تحقیقات بین‌المللی تاسماهیان دریای خزر

لغات کلیدی: لارو ماهی، فراوانی، تنوع، خلیج چابهار

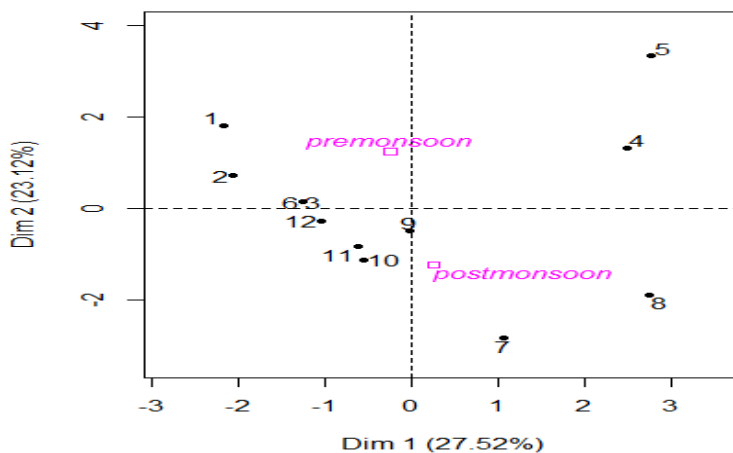
مختصات ۸۷۱ □ ۳۶° ۶۰ شرقی و ۰۱۶ □ ۱۸° ۲۵ شمالی) با عمق حداکثر ۱۵ متر صورت پذیرفت. نمونه برداری بصورت فصلی و با بکارگیری تور نمونه‌گیر پلانکتونی تک حلقه ای با اندازه چشمه ۳۰۰ میکرون و بصورت مورب از کف و به مدت زمان تور کشی ۵ دقیقه انجام و با استفاده از فرمالین ۱۰ درصد نمونه‌ها اثبیت شدند. پس از انتقال و شستشوی نمونه‌ها در آزمایشگاه، لارو ماهیان تفکیک و جداسازی و در حد تاکسون خانواده شناسایی گردید و با در نظر گرفتن خصوصیات مورفولوژیک و با استفاده از کلیدهای (leis & Rennis, 1983; Olivar et al., 1999; Leis & Transki, 1989, Richard, 2006 شناسایی انجام شد.

به منظور تعیین فراوانی لاروها در هر نمونه برداری از روش (Smith & Richardson, 1977) استفاده شد و شاخص‌های زیستی شاخص Shannon - Weaver، شاخص یکنواختی گونه‌ای (Evenness)، شاخص غنای گونه‌ای (Richness) در دو دوره روز و شب بکارگرفته شد (Ludwig & 1988) Reynolds, به منظور تعیین اختلاف بین نمونه برداری شب

و روز، دوره پیش و پس مانسون از آنالیز Principal Component Analysis (PCA) استفاده شد به این منظور داده‌های لارو ماهی نرمال و استاندارد شدند و آنالیز در بسته آماری FacteMienR استفاده گردید (Styleshout, 2008). طی تحقیق حاضر ۱۱۶۸ عدد لارو و ۲۹ خانواده با فراوانی

شناخت از مراحل لاروی ماهیان به منظور اعمال مدیریت صحیح در آبهای ساحلی از اهمیت زیادی برخوردار بوده و جهت اعمال هرگونه برنامه مدیریتی بر سواحل، افزایش شناخت از بیولوژی گونه‌ها خصوصاً ماهی از ضروریات می‌باشد که در این میان مراحل اولیه زندگی ماهی از اهمیت ویژه ای برخوردار است. در صورتیکه اینگونه مطالعات و بررسی مراحل لاروی در آبهای دریای عمان تا کنون بسیار محدود صورت گرفته است که از آن جمله می‌توان به مطالعات Thangaraja در سالهای ۱۹۸۷، ۱۹۸۹، ۱۹۹۱، Thangaraja و Al-Aisry ۲۰۰۱ و بررسی ایکتیوپلانکتونها در آبهای ساحلی دریای عمان درخور و خلیج گواتر (ربانی‌ها و همکاران، ۲۰۰۸) و در آبهای مجاور به مطالعه (Nellen, 1973) اشاره نمود که بر روی تنوع و فراوانی لارو ماهیان در دریاها محدود اقیانوس هند (دریای عرب و خلیج فارس) تحقیق نموده است. همچنین مطالعه لارو ماهیان در آبهای غربی خلیج فارس به انجام رسیده است.

تحقیق حاضر به منظور شناسایی و تعیین تغییرات اجتماعات لارو ماهیان در جنوب شرقی خلیج چابهار در دو دوره شب و روز در طی سال ۱۳۹۲ انجام گرفت. نمونه برداری در سه ایستگاه: مقابل هتل لیبیار (ایستگاه ۱، ۰۲۰ □ ۳۷° ۶۰ شرقی و ۲۳ □ ۱۹° ۲۵ شمالی) و با پوشش مرجانی، دهانه خلیج چابهار (ایستگاه ۲، ۱۹۸ □ ۳۵° ۶۰ شرقی ۶۱۷ □ ۱۸° ۲۵ شمالی) و منطقه مرجانی اسکله شهید بهشتی (ایستگاه ۳، با

شکل ۲: توزیع متغیرهای کیفی (مانسون) با دو محور اولی در آنالیز PCA

در این دوره ۲۳ خانواده شناسایی گردید که از این میان خانواده های Clupeidae و Scombridae و Blenniidae بدست آمد (جدول ۲).

غالب بودند و فراوانی کل ۲۸۲/۱۲ عدد لارو در ۱۰ متر مربع بدست آمد (جدول ۲).

جدول ۲: اسامی خانواده های شناسایی شده ، تعداد، فراوانی و درصد فراوانی از کل لارو در دوره روز

خانواده	تعداد	فراوانی	فراوانی نسبی	خانواده	تعداد	فراوانی	فراوانی نسبی
Apogonidae	۱	۰/۳۷	۰/۱۳	Mugilidae	۶	۳/۸۹	۱/۳۸
Blenniidae	۱۳۶	۸۷/۸۳	۳۱/۱۳	Myctophidae	۶	۴/۰۳	۱/۴۳
Callionymidae	۱	۱/۱۴	۰/۴۱	Nomeidae	۱	۱/۰۹	۰/۳۹
Carangidae	۵۷	۳۰/۶	۱۰/۵۸	Paralichthyidae	۳	۱/۷۶	۰/۶۲
Clupeidae	۹۱	۴۱/۷	۱۴/۷۸	Platycephalidae	۱	۰/۳۷	۰/۶۲
Cynoglossidae	۵	۲/۵۲	۰/۸۹	Scombridae	۱۰۲	۵۴/۳۳	۱۹/۲۶
Engraulidae	۳۱	۱۴/۱۴	۵/۰۱	Serranidae	۴	۱/۹۶	۰/۶۹
Gerridae	۲	۰/۳۴	۰/۱۲	Solenostomidae	۱	۰/۵۹	۰/۲۱
Gobiidae	۳۰	۱۵/۰۷	۵/۳۴	Sparidae	۲۰	۹/۱	۳/۲۲
Leiognathidae	۲	۰/۷۴	۰/۲۶	Sphyraenidae	۹	۳/۴۳	۱/۲۲
Lutjanidae	۳	۰/۷۱	۰/۲۵	Triacanthidae	۳	۴/۲۲	۱/۴۹
Monacanthidae	۱	۱/۲۱	۰/۴۳	unknown	۲	۰/۹۹	۰/۳۵

همانگونه که در جدول ۳ مشاهده می شود تابستان و پاییز دارای فراوانی ، تنوع و غنای گونه ای بیشتر از دو فصل بهار و تابستان می باشد (جدول ۳).

جدول ۳: فراوانی، تنوع، تراز زیستی، غنای گونه ای در فصول نمونه برداری در روز

فصل	R	j	H'	فراوانی (تعداد در ۱۰ متر مربع)
بهار	۱/۱۶±۱/۳۳	۰/۵۵±۰/۳۲	۰/۷۷±۰/۴۴	۳/۱۲±۳/۳۰
تابستان	۱/۳۷±۲/۹۰	۰/۱۷±۰/۸۱	۰/۵۵±۱/۲۸	۲۳/۶۶±۲۴/۲۰
پاییز	۰/۴۷±۲/۶۸	۰/۱۸±۰/۶۶	۰/۱۸±۱/۰۹	۳۵/۰۴±۵۹/۲۳
زمستان	۰/۲۲±۱/۵۷	۰/۰۸±۰/۸۶	۰/۲۸±۰/۷۲	۵/۳۱±۷/۳۲

R: غنای گونه ای، j: تراز زیستی، H': تنوع شانون

با توجه به جدول ۴ مشخص می شود که ایستگاه ۳ از کمترین مقادیر فراوانی و شاخص ها برخوردار بود (جدول ۴).

جدول ۴- فراوانی (تعداد در ۱۰ متر مربع)، تنوع، تراز زیستی، غنای گونه ای در ایستگاه های نمونه برداری در روز

ایستگاه	R	j	H'	فراوانی
۱	۰/۵۸±۲/۴۶	۰/۲۲±۰/۷۷	۰/۲۲±۱/۱۵	۳۶/۲۲±۳۴/۵۶
۲	۱/۸۳±۲/۱۷	۰/۳۷±۰/۵۴	۰/۷۸±۰/۸۹	۳۴/۲۸±۲۹/۶۲
۳	۰/۳۵±۱/۷۲	۰/۴۵±۰/۶۷	۰/۴۹±۰/۶۱	۸/۴۹±۶/۳۵

R: غنای گونه ای، j: تراز زیستی، H': تنوع شانون

طی این دوره ۲۴ خانواده شناسایی گردید. خانواده های Gobiidae، Clupeidae و Sparidae بودند. فراوانی لارو ها در این مقطع ۳۶۵/۱۱ در ۱۰ متر مربع محاسبه گردید (جدول ۵).

Platycephalidae، Nomeidae، Paralichthyidae. خانواده های Sphyraenidae و Solenostomidae در نمونه های جمع آوری شده مشاهده نگردید و خانواده های غالب در شب

جدول ۵: اسامی خانواده های شناسایی شده، تعداد، فراوانی (تعداد در ۱۰ متر مربع) و درصد فراوانی از کل لاروها در شب

خانواده	تعداد	فراوانی	فراوانی نسبی	خانواده	تعداد	فراوانی	فراوانی نسبی
Apogonidae	۱	۱/۰۷	۰/۳۹	Lutjanidae	۹	۲/۹۸	۰/۸۲
Blenniidae	۱۱	۶/۴۹	۱/۷۸	Monacanthidae	۱	۰/۴۲	۰/۱۱
Bothidae	۴	۱/۸۶	۰/۴۳	Mugilidae	۲	۰/۶۶	۰/۱۸
Callionymidae	۱	۲/۳۹	۰/۶۵	Myctophidae	۴	۱/۶	۰/۴۴
Carangidae	۲۵	۱۵/۹۴	۴/۳۶	Nemipteridae	۷	۸/۲۳	۰/۲۵
Clupeidae	۱۲۴	۹۹/۹	۲۷/۳۶	Polynemidae	۸	۸/۵۳	۲/۳۴
Cynoglossidae	۱۱	۳/۶۵	۱	Pomacentridae	۸	۲/۸۹	۰/۷۹
Engraulidae	۵۷	۳۴/۶۴	۹/۴۹	Scombridae	۱	۰/۹۴	۰/۲۶
Gerreidae	۴	۳/۲۵	۰/۸۹	Scorpanidae	۱	۰/۳۸	۰/۱
Gobiidae	۱۹۱	۹۶/۳۵	۲۶/۳۹	Serranidae	۴۳	۱۶/۵۲	۴/۵۳
Lethrinidae	۲	۱/۴۹	۰/۴۱	Sparidae	۱۱۲	۴۳/۵۲	۱۱/۹۲
Leiognathidae	۲۰	۹/۸۸	۲/۷۱	Triacanthidae	۳	۱/۵۸	۰/۵۱

همانگونه که در جدول ۶ مشاهده می شود تابستان و پاییز فراوانی، تنوع و غنای گونه ای بیشتر از دو فصل بهار و تابستان بوده است (جدول ۶).

جدول ۶- فراوانی (تعداد در ۱۰ متر مربع)، تنوع، تراز زیستی، غنای گونه ای در فصول نمونه برداری در شب

فصل	R	j	H'	فراوانی
بهار	۱/۲۵±۰/۷۲	۰/۲۷±۰/۱۵	۰/۳۷±۰/۲۱	۳/۰۲±۴/۱۷
تابستان	۱/۳۱±۳/۲۰	۰/۱۵±۰/۷۳	۰/۶۵±۱/۳۸	۵۳/۹۰±۵۵/۴۰
پاییز	۰/۹۱±۳/۵۲	۰/۰۹±۰/۵۴	۰/۳۸±۱/۱۵	۹/۳۷±۴۷/۳۶
زمستان	۰/۶۰±۲/۱۴	۰/۲۰±۰/۸۱	۰/۴۴±۱/۰۲	۱۷/۵۳±۱۴/۷۷

R: غنای گونه ای، j: تراز زیستی، H': تنوع شانون

با توجه به جدول ۷ مشخص می شود مقادیر محاسبه شده در اختلاف ایستگاه مزبور از دو ایستگاه دیگر قابل توجه می باشد شب در ایستگاه ۳ نسبت به روز افزایش نشان می دهد و (جدول ۷).

جدول ۷: فراوانی (تعداد در ۱۰ متر مربع)، تنوع، تراز زیستی، غنای گونه ای در ایستگاه های نمونه برداری در شب

ایستگاه	R	j	H'	فراوانی
۱	۱/۴۵±۲/۰۸	۰/۳۸±۰/۴۹	۰/۶۴±۰/۸۵	۵۱/۹۴±۴۵/۴۲
۲	۰/۹۲±۲/۵۹	۰/۱۴±۰/۵۸	۰/۲۲±۰/۹۰	۲۰/۵۷±۲۵/۷۵
۳	۴/۱۷±۲/۴۹	۰/۶۴±۰/۴۴	۱/۵۳±۱/۰۹	۳۶/۸۲±۲۱/۷۲

R: غنای گونه ای، j: تراز زیستی، H': تنوع شانون

and distribution of fish larvae in the estuary and west coastal of Khouzestan. Fishery Scientific Bulletin, Iran. 14P.

Kucera-Hirzinger, V., Schludermann, E., Zornig, H., Weissenbacher, A., Schabuss M., and Schiemer. 2001. Potential effects of navigation-induced wave wash on the early life history stages of riverine fish. Aquatic Sciences. Verlag. 9P.

Leis, J. M., 1991. vertical distribution of fish larvae in the Great Barrier Reef Lagoon, Australia, *Marine Biology*, Springer-Verlag. pp.157-166

Leis J. M., and Rennis D.S. 1983. The larvae of Indo Pacific coral reef fishes, New south Wales University press, Sydney. 269P.

Leis J. M. and Transky T., 1989. The larvae of Indo pacific shore fishes, New south Wales University Press, Sydney. 371P.

Nellen, W., 1973. Kinds and abundance of fish larvae in the Arabian Sea and the Persian Gulf. In: The biology of the Indian Ocean, B. Zeitzschel (Ed). New York: Springer- Verlag, pp. 415-430.

Lo, W.T., Hsieh, H.Y., Wu, L.J., Jian, H. B., Liu D. C. and Wei C. S., 2010. Comparison of larval fish assemblages between during and after northeasterly monsoon in the waters around Taiwan, Western North Pacific. Journal of Plankton Research. 7(32), 1095-1079

Olivar, M. P., Moser H. G., and Beckley L. E., 1999. Lanternfish larvae from the Agulhas current (SW Indian Ocean). *Scientia Marina*. 63 (2), 101-120.

±۰/۹۷ بدست آمد که در مقایسه با بررسی صورت گرفته در خلیج گواتر (۰/۶۸) میزان بیشتری را نشان می دهد (Rabbaniha et al., 2008) و Kucera-Hirzinger همکاران (۲۰۰۱) اعلام کرد که کشتیرانی با ایجاد اثرات بر محیط زیست می تواند اثرات منفی در اوایل مراحل زندگی ماهی خواهد داشت. که با توجه به وضعیت ایستگاه سه که دوره روزانه شاهد تردد شناورها بوده و در شب شدیداً کاسته می شود، شاید بتوان اثر حضور عامل انسانی را عامل موثر در آب های ساحلی بر تنوع و تغییرات سایر جوامع زیستی را برشمرد، میزان بهره بری از خلیج گواتر بیشتر از خلیج چابهار بوده که موجب کاهش تنوع لارو ماهیان شده است. همانطور که ملاحظه می - گردد این میزان در شب افزایش می یابد.

منابع

ربانی ها، م. ۱۳۷۷. تنوع و فراوانی ایکتیوپلانکتونها (مراحل لاروی ماهیان) در خلیج نایبند. مرکز تحقیقات شیلاتی خلیج فارس. بوشهر. ۱۰۱ صفحه.

ربانی ها، م. ۱۳۸۱. بررسی فراوانی و تنوع لارو ماهیان در سواحل شمالی استان بوشهر (خور- مصب فراهک تا بندر گناوه). پایان نامه کارشناسی ارشد- دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم دریایی و منابع طبیعی. ۹۹ صفحه.

زارعی، الف. ۱۳۷۳. بررسی مقدماتی هیدرولوژی و هیدروبیولوژی خلیج گواتر. مرکز تحقیقات شیلاتی آبهای دور. چابهار. ۷۰ صفحه.

عوفی، ف و م. بختیاری، ۱۳۷۸. بررسی فراوانی و تنوع ایکتیوپلانکتونها (مراحل لاروی ماهیان) در آبهای استان بوشهر (خوریات بوشهر). مرکز تحقیقات شیلاتی خلیج فارس. بوشهر. ۵۰ صفحه.

عوفی، ف و ج. محمد نژاد، ۱۳۸۰. بررسی فراوانی و تنوع ایکتیوپلانکتونها (مراحل لاروی ماهیان) در آبهای استان بوشهر (خور زیارت- نایبند). مرکز تحقیقات شیلاتی خلیج فارس. بوشهر. ۵۵ صفحه.

Dehghan, M. S., Savari A., Kochnin P., and Maramazi J.Gh., 2000. Abundance, diversity

- Marine Ecology Section, Sultanate of Oman, 40P.
- Thangaraja, M., 1989.** Ichthyoplankton studies of the coastal waters off Oman. MSFC Research Report Number 2-89. Ministry of Agriculture and Fisheries, Marine Science and Fisheries Centre, Marine Ecology Section, Sultanate of Oman, 29P.
- Thangaraja, M., 1991.** Fish eggs, larvae and their ecology of the coastal waters off Muscat. MSFC Research Report Number 3-91. Ministry of Agriculture and Fisheries, Marine Science and Fisheries Centre, Marine Ecology Section, Sultanate of Oman, 38P.
- Thangaraja, M., 1998.** Fish spawning activities – A report on the occurrence and abundance of fish eggs and larvae in different areas of Oman waters. 56 P.
- Thangaraja M. and Al-Aisry A., 2001.** Studies on the occurrence and abundance of fish eggs and larvae in the waters of Sultanate of Oman. In: Clareboudt M., Goddard S., Al-Oufi, H. and McIlwain J. (eds). Proc. 1st International Conference on Fisheries, Aquaculture and Environment in NW Indian Ocean, Sultan Qaboos University, Muscat, Sultanate of Oman, pp.13-36.
- Vosoghi, G. H., Fatemi, M. R., Jamili, S., Nikoyan A. R. and Rabbaniha M., 2009.** The fluctuation of coralline fish larvae & non coralline fish larvae abundance of khark & kharko (Persian Gulf), Journal of Fisheries and aquatic science, 4(3), 136-142.
- Rabbaniha, M., Owfi, F., Sanjarani M. and Mousavi Golsefid A., 2008.** Abundance and Diversity of Ichthyoplankton in the Gwatr Bay. Iranian Fisheries Research Organization Bulletin, 3, 55-64.
- Rabbaniha M. and Owfi F., 2011.** Changes in fish larvae indicators in Khark and Kharko coralline Islands. Persian Gulf Journal. 2(4), 33-40.
- Rabbaniha, M., Ghasemzadeh J., and Owfi F., 2013.** Spatial and temporal patterns of fish larvae assemblage in the northern coastal waters of Persian Gulf along the Bushehr province shoreline. *Iranian Journal of Fisheries Science*. 7(2), 141-151
- Rabbaniha, M., Mousavi Golsefid S. A., and Owfi F., 2014.** The effect of monsoon on fish larva assemblage changes in Gowatr Bay, North Oman Sea. *Iranian Journal of Fisheries Sciences*. 13(2), 427-436.
- Richards, W. J., 2006.** Early Stages of Atlantic Fishes, an Identification Guide for the Western Central North Atlantic, Two Volume Set. Taylor & Francis .264P.
- Smith P. E. and Richardson S. L., 1977.** Standard techniques for pelagic fish eggs and larvae survey. FAO, Rome, Italy. 110P
- Styleshout, 2008.** FactoMineR: an R package for multivariate analysis. *Journal of Statistical Software*, 18.
- Thangaraja, M., 1987.** Ichthyoplankton studies. A research brief 1987. Ministry of Agriculture and Fisheries, Marine Science and Fisheries Centre,

Fish larval daily assemblage variations in coastal waters of the Chabahar Bay

Attaran Farimani G.^{1*}; Nassiri H.R.¹; Rabbaniha M.²; Mousavi Golsefid S.A.³

* gilan.attaran@gmail.com

1-Chabahar Maritime University

2-Iranian Fisheries Research Organization

3-International Sturgeon Research Institute

Key words: Fish larvae, Abundance, Diversity, Chabahar Bay

Abstract

The survey of fish larvae assemblage variation was done in 2013 seasonally at the coastal areas of Southeastern side of Chabahar Bay. Sampling was done in 3 stations at day and night periods by a Bongo-Net with 300 μ of mesh size. 29 families were identified. Clupeidae, Gobiidae and Blenniidae were dominant with more than 50% relative abundance. The PCA result was shown there were two separated groups among day and night fish larval assemblages. Blenniidae, Scombridae and Clupeidae in day times, Clupeidae, Gobiidae and Sparidae in night times were more dominant among different families. Station 1 had more fish larvae abundance in autumn in nights and days (54.77 and 79.67 larvae per 10 meter). The average of Shannon index was (0.54 \pm 0.88 and 0.63 \pm 0.97) in days and nights respectively. Significant increase of larval abundance at station 3 in nights could be due to reduced vessel traffic.

* Corresponding author